

PLEH: arhiv kao sudbina,
kustoski koncept: Ružica Šimunović
Kata Mijatović, Marijan Molnar, Zoran Pavelić, Vlatko Vincek
Galerija Vladimir Nazor
1.12.-19.12, 2015.

Izložba Pleh: arhiv kao sudbina postavljena u Galeriji Vladimir Nazor prikazuje radove umjetnika koji su se 2007. godine, nakon višegodišnjeg prijateljstva sličnih odnosa prema umjetnosti i društvenoj sceni, okupili pod nazivom PLEH. Umjetničku grupu čine Kata Mijatović, Zoran Pavelić, Marijan Molnar i Vlatko Vincek. Iako izraženih specifičnih osobnosti i senzibiliteta, zajednički umjetnicima jest interes za intimističko, odbijanje mainstream promišljanja umjetnosti, te bavljenje specifičnim i osobnim poetikama dislociranim od umjetničkih trendova. Radovi prikazani na ovoj izložbi ukazuju na još jednu zajedničku osobinu plehovaca: sklonost metodi arhiviranja, odnosno konceptualni pristup vlastitom radu koji uključuje sistematizaciju i pohranjivanje vlastitih poetskih sfera. Čin preuzimanja prakse arhiviranja od velikih i institucionalnih sustava, gdje je pretpostavljena šira društvena vrijednost arhiviranog materijala u praksu organiziranja i čuvanja intimnog i poetskog istovremeno je odraz opće sklonosti sistematizaciji kao obrane od prevladavajućih sila kaosa i tihi bunt, čin preuzimanja odgovornosti za vlastiti izraz kao kritika rada institucija.

Tendenciju arhiviranja pratimo od rane povijesti civilizacija. Veliki arhivi olakšavali su pristup podacima, ali i funkcionirali gotovo kao medij kroz koju podatke naknadno razumijemo.. Smatra se da se arhiv generira spontano, pohranjivanjem zapisa koji nastaju kao rezultat različitih aktivnosti i kao takvi se razlikuju od dokumenta intencionalno stvorenih kako bi prenijeli određenu poruku. Ono što ostaje pohranjeno jeste ostatak aktivnosti koji naknadno postaje izvor znanja o mehanizmima prošlosti. U tom smislu, kako piše Ružica Šimunović, kustosica izložbe *Arhiv kao sudbina*, samoarhiviranje kao umjetnička metodologija nastaje djelomično i kao revolt protiv svijeta umjetničkih institucija, u kojemu umjetnik sam preuzima ulogu očuvanja svoga djela, kao i odgovornost za percepciju koji će način arhiviranja proizvesti. U slučaju umjetnika iz umjetničke grupe PLEH, interes za arhiviranje seže ka intimnom, osobnom, podsvjesnom, efemernom. Takvo preuzimanje mehanizama pohrane i sistematizacije u sferu umjetničkog, kliskog, metaforičkog stvara neobičnu tenziju između racionalnog i funkcionalnog i nesvrhovitog, izvrnutog, iracionalnog. Rad *Ponovo pronađeni predmeti* bio je izložen u Galeriji Bačva u HDLU 2008. godine kao prostorna instalacija u sklopu koje je umjetnik u galeriju prenio robu koju je otkupio od prodavača sa Hrelića te ju detaljno popisao i sistematizirao. U Galeriji VN izloženi su tako arhivski materijali, registri sa fotografijama i podacima o svakom predmetu te snimka sa Hrelića. Preciznost, dosljednost, čistoća, pozornost koju u Molnar daje tim inače neinteresantnim objektima izvrće sustav moći i vrijednosne sudove. Posvećujući minuciozan interes rabljenim objektima, umjetnik u neku ruku vrši revalorizaciju sustava. Prenoseći sustav koji implicira važnost klasificiranog objekta na odbačene i rabljene predmete, događa se obrat unutar kojega umjetnik kreira vlastiti poredak kako komentar na onaj općeprihvaćeni, dominantni.

Rad *Zorana Pavelića Albumi* prostorna je instalacija koja se sastoji od omota albuma postavljenih na zidnu policu i lp ploča postavljenih na zid. Svaki je omot i svaku ploču Pavelić oslikao u duhu svoga gorgonaškog pritajenog i promišljenog senzibiliteta. Natpisi *Gorgona*, *Umjetnost a ne parole*, te način oslikavanja odaju svojevrstan konceptualistički, gotovo rokerski duh unutar kojega nalazimo indirektno reference, duhovitosti, specifičnu poetiku ovoga umjetnika. Pavelić se prije svega bavi promišljanjem umjetnosti u odnosu na

različite realitete, promišljanju pojedinca u odnosu na društvo, te se igra različitim konotacijama koje transponira iz jednog konteksta u drugi. Ovoga puta, uzevši LP ploče, audio komunikaciju prebacuje u vizualnu.

Vlatko Vincek izlaže dva rada. Instalacija i Umjetnost je.. Instalacija se sastoji od različitih predmeta i objekata koje umjetnik stavlja u crijeva. Kako navodi, crijevo je poput medija, prijenosnika. Ta organska opna stvara dojam izolacije, začudnosti a predmet ostavlja dojam kao obavijen nekom tajnom svrhovitošću, koja mu možda samom po sebi nedostaje. U radu Umjetnost je, Vincek također koristi crijeva. Na njezine unutarnje opne ispisuje jednostavne izjave o umjetnosti, koje, međutim, zbog izvrnute opne ne možemo u potpunosti isčitati. Ponovo opna funkcionira kao izolacija, zatvarajući ovoga puta tekst unutar samoga sebe, onemogućujući promatraču da do kraja razjasni kod tog svijet iza membrane. Organska kvaliteta opne doprinosi dojmu primordijalnosti, neizbježnosti, pa čak i rezistentnosti unutar tog svijeta začudnih odnosa.

Kata Mijatović izlaže rad iz Arhiva snova. U zasebnom boksu na podu su postavljene crne kućice.

Na zidu je projekcija na kojoj se na crnoj podlozi ekrana pojavljuju tekstovi snova. U sklopu svoje preokupacije snovima i podsviješću, Mijatović od godinama sakuplja i arhivira snove prijatelja i kolega. Ispričani uglavnom jednostavno, snovi ostavljaju dojam pomalo voajerskog promatranja nečije podsvijesti. Činjenica da snove čitamo jasno izdvojene, čisto i jednostavno predstavljene u kontrastu je sa samom prirodom sna- kao nelogičnog i neracionalnog događaja koji koladira sa svime što razumijemo o realnosti koju živimo. Upravo diskerpancija između načina predstavljanja same konotacije stvara određenu napetost, međuprostor između rečenog i nedorečenog, onoga što razumijemo i onoga što tek naslućujemo.

Izložene radove i autore povezuje intimizam kao i dosljednost unutar vlastite poetike, preokupacija osobnim nasuprot društvenim, nevidljivim nasuprot javnim, te oslanjanje na mikrostrukture koje sistematiziraju preuzimajući i prilagođavajući vlastitom umjetničkom izrazu šire uspostavljene društvene mehanizme. U tom prisvajanju očitava se tihi neagresivni bunt koji za ciljima uspostaviti vlastiti svijet, vlastiti vrijednosni sustav, izvan opće klasifikacije. U svakom takvom činu iščitavamo uspostavu vlastitih pravila, ali i želju za čistoćom, točnošću kojom umjetnici kao da stvaraju intimne oaze, kao da postižu stabilnost unutar vlastitog prostora nasuprot kaotičnim silnicama izvana. Arhiviranje kao umjetnička metodologija tako izlazi izvan domene poopćavanja, dominante klasifikacije, uspostavljanja kontrole nad načinom percipiranja svijeta. Istovremeno, taj postupak možemo čitati i kao odmak od, ironiju, usustavljenje eskapizma. Držeći se osobnog, intimnog, umjetnici tako komuniciraju sa općim, ali pod vlastitim pravilima, iz vlastitih sustava.

Josipa Bubaš